C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr. 21rji-1176/2024 Judecătoria Orhei sediul Central
1-23161902-03-21rji-18092024 Judecător: Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

05 decembrie 2024 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,
În componența:
Președintele ședinței de judecată, judecătorul Ghenadie Liulca
Judecătorii Viorel Pușcaș
Oleg Moraru

a judecat în ședință de judecată în ordine de recurs recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești Ion Florea și recursul condamnatului Spatarel Nicolae declarate împotriva încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 adoptate în limitele plângerii depuse de condamnatul Spatarel Nicolae împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de actele cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,-

C O N S T A T Ă:

La 14 noiembrie 2023 în adresa judecătoriei Orhei sediul Central a fost înregistrată plângerea condamnatului Spatarel Nicolae împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, solicitând constatarea condițiilor

de detenție inumane și reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473[4] Cod de procedură penală.

Prin încheierea judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 a fost admisă parțial plângerea condamnatului Spatarel Nicolae împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Spatarel Nicolae a fost deținut în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioadele 25.10.2022-07.11.2022, 21.11.2022-19.06.2023 și 21.08.2023-11.03.2024 pentru o perioadă totală de 426 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În condițiile art. 473[4] alin. (4) Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Spatarel Nicolae cu 42 zile pentru perioada de 420 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 18 Brănești în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În privința perioadei de 6 (șase) zile în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, s-a încasat în beneficiul condamnatului Spatarel Nicolae compensarea acesteia în valoare bănească de 300 (trei sute) lei din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

A fost respinsă plângerea condamnatului Spatarel Nicolae declarată împotriva administrației instituției penitenciare Penitenciarul nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, ca neîntemeiată.

Împotriva încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 a declarat recurs directorul adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești Ion Florea, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a plângerii condamnatului Spatarel Nicolae.

În motivarea recursului s-a invocat că, soluția emisă de instanța de fond este ilegală, neîntemeiată şi pasibilă casării, or, din materialele cauzei rezultă că condamnatul Spatarel Nicolae a înaintat judecătorului de instrucție o plângere împotriva Penitenciarului nr. 18 Brănești referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenție, cu reducerea pedepsei, însă în perioadele menționate în cadrul instituției penitenciare menționate acesta nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul

de condiții a executării detenției. Articolul 3 CEDO expres prevede: „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

Consideră recurentul că deținutului Spatarel Nicolae i-a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenției în Penitenciarul nr. 18 Brănești, iar instanţa de judecată la evaluarea condiţiilor de detenţie urma să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioadele în care acesta a fost deținut în condițiile contestate.

Concomitent, recurs împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 a depus și condamnatul Spatarel Nicolae, prin care a solicitat reexaminarea plângerii sale depuse în ordinea art. 473^2 Cod de procedură penală.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 22 iulie 2024 Colegiul penal, ținând cont de Legea nr.135 din 13 iunie 2024, și-a declinat competența de la examinarea prezentei cauze în favoarea Curții de Apel Bălți.

În temeiul art. 447 alin. (2) Cod de procedură penală, respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă părțile nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au prezentat referință, fapt ce nu împiedică instanței examinarea recursului în baza probelor anexate la dosar.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursurilor declarate, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal consideră necesar de a respinge recursul condamnatului Spatarel Nicolae și de a admite recursul declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești Ion Florea din alte motive decât cele invocate, cu casarea parțială a încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 și dispunerea rejudecării cauzei din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța admite recursul și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 441 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art. 444, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, Spatarel Nicolae a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 21.07.2021 în baza art.217^1 alin. (3) lit. b), f) și art.217 alin.(2) Cod penal, cu aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani 3 (trei) luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa sau de a exercita funcții privind circulația drogurilor, a etnobotanicelor sau a analogilor acestora, pe un termen de 3 (trei) ani.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Spatarel Nicolae în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarele nr. 16 Pruncul și nr. 18 Brănești, cu reducerea pedepsei.

Astfel, la soluționarea plângerii înaintate Colegiul penal reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție instanța națională va ține cont de faptul că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de

executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).*

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(cauza Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).*

În acest sens, instanța de recurs reține că în cererea depusă s-a invocat deținerea în condiții de detenție precare, în celule supraaglomerate și nu sunt respectate patru metri patrați pentru un condamnat, mucegai pe pereți și pod, persistă în celule insecte dăunătoare, lumină slabă, tratament medical degradant.

Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se invocă că Spatarel Nicolae s-a deținut în Penitenciarele nr. 16 Pruncul și nr. 18 Brănești în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman si/sau degradant.

Astfel, cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 16 Pruncul, s-a invocat că Spatarel Nicolae a fost cazat în mai multe celule, amplasarea şi utilarea cărora este determinată în funcție de diagnoză, regimul şi norma de deținere separată a deținuților în conformitate cu prevederile art. 205 Cod de Executare. Ținând cont de specificul activității Penitenciarului nr. 16-Pruncul, care are statut de spital penitenciar, şi în scopul sporirii siguranței condamnaților, creării condițiilor pentru tratamentul lor, administrația penitenciarului poate aplica şi alte criterii de deținere separată, cu condiția să nu aibă caracter discriminatoriu sau să lezeze demnitatea umană. Celulele dispun de robinet conectat la apă potabilă, la care deținutul a avut acces nelimitat. Apa corespunde normelor sanitare privind calitatea apei. De la depozitul penitenciarului condamnatului i-au fost distribuite, contra semnătură, produse igienice conform registrului de evidentă şi distribuire a acestora, în limitele prevăzute de anexa nr.7 a HG nr. 609 din 29 mai 2006. Deţinutul a beneficiat de hrană caldă de trei ori pe zi, la ore prestabilite, cu respectarea normelor minime de alimentare zilnică stabilite prin HG nr.609, iar în cazul lipsei a cărorva produse alimentare, s-a efectuat substituirea cu altele în conformitate cu Ordinul MJ nr. 100 din 07.03.2007. Baia are loc conform graficului aprobat (sâmbăta), iar la solicitare condamnatul poate beneficia suplimentar de baia amplasată în secţie, care este dotată cu boiler electric asigurat în permanență cu apă caldă. Instituţia dispune de 6 băi dotate cu inventarul necesar, toate ţevile sunt din polipropilen, două băi din blocul de ftiziologie nr. 1 şi ftiziologie nr. 2 au fost renovate complet în perioada anului 2019, celelalte băi sunt în stare funcţională şi estetic corespund normelor. A beneficiat de plimbări în aer liber cu durata de cel puţin o oră pe zi, în conformitate cu secţiunea 251 din

Statutul executării pedepsei de către condamnaţi şi art. 215 din Codul de Executare, conform unui grafic aprobat de administraţia penitenciarului. Curţile de plimbări sunt amenajate şi dotate conform regimului de detenţie şi condiţiilor meteo. Starea sanitar-igienică este satisfăcătoare, anual de către administrația penitenciarului sunt încheiate contracte de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective, conform specificaţiei. Condamnatul Spatarel Nicolae Nicolae a beneficiat în mod gratuit de asistenţă medicală şi de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistenţă medicală conform prevederilor „Regulamentului cu privire la modul de asigurare a asistenţei medicale persoanelor deţinute în penitenciar”.

Cât privește condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 18 Brănești, s-a invocat faptul că Spatarel Nicolae a fost deținut în sectorul nr. 6 secția 6, care are o suprafață locativă de 37,24 m^2, unde sunt amplasate 8 paturi și se deținеau 7-8 deținuți, care beneficiază de iluminare naturală și artificială prin rețeaua de tensiune 220 V, încălzire centralizată care menține temperatura admisibilă în încăpere și au acces la apă potabilă.

La fel, în raport se menționează că absolut toţi condamnații beneficiază de apă caldă pentru baie două zile pe săptămână, în instituţie sunt 6 cazangerii, una din ele este destinată pentru pregătirea hranei, restul sunt destinate pentru încălzirea încăperilor locative şi a apei calde. Zilnic funcţionează o maşină de spălat automată cu capacitatea de 25 kg şi 2 maşini de spălat automate cu capacitatea de 6 kg, unde condamnaţii au posibilitate să-şi spele hainele personale şi uscarea hainelor în spaţiile special amenajate la aer liber. Toate sectoarele din zonele locative a penitenciarului dispun de astfel de spaţii. La spălătorie este angajat un deţinut care organizează ca toţi deţinuţii să aibă acces permanent. Totodată, unii deţinuţi din cont propriu şi-au instalat maşini de spălat în secţiile de trai. Toţi deţinuţii au posibilitatea să-şi plaseze proprietatea într-un depozit sigur şi posibilitatea să o acceseze la necesitate. Starea sanitaro-igienică este satisfăcătoare, anual de către instituţia penitenciarului sunt încheiate contracte de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective. Toţi deţinuţii beneficiază de o alimentare sănătoasă şi echilibrată, care să răspundă la nevoile individuale, inclusiv cerinţelor religioase, culturale sau de altă natură. Alimentarea deţinuţilor este asigurată cu hrană caldă de 3 ori pe zi, la ore prestabilite, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor minime stabilite prin Hotărîrea Guvernului nr. 609 din 29 mai 2006. Toți condamnații primiți în penitenciar sânt supuși unui examen medical și sunt plasați în carantină. Cu referire la asistența medicală de urgență, în penitenciar se desfășoară serviciul diurn de câte un asistent medical, iar în cazul în care se depășesc competențele acordării primului ajutor, este solicitată ambulanța. La data

de 26.04.2019 de către Agenția Națională pentru Sănătate publică secția medicală a primit Autorizația Sanitară pentru Funcționare înregistrată cu nr. P-0983/2019. Toți deținuții beneficiază de asistență medicală în condiții de confidențialitate și sunt informați despre posibilitatea accesării serviciilor medicale. Toți deținuții bolnavi care vin în penitenciar se cazează în încăperile secției medicale a penitenciarului sau sunt transferați de urgență la Penitenciarul nr. 16-Pruncul.

Prin urmare, efectuând calculul suprafeței din celulă ce-i revine unui condamnat în raport cu numărul persoanelor care s-au deținut în celulă, reiese că spațiul personal revenit condamnatului Spatarel Nicolae în Penitenciarul nr. 18 Brănești a fost de 4,6 m^2, însă din suprafața respectivă urmează a fi exclusă suprafața ocupată de blocul sanitar, de mobilier, de paturi, fapt ce contravine Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați. Or, potrivit Raportului anual pentru anul 2017 și 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m^2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Cât privește Penitenciarul nr. 16 Pruncul, Colegiul statuează că instanța de fond în baza raportului prezentat de către instituția penitenciară corect a reținut respingerea ca fiind neîntemeaită a plângerea condamnatului Spatarel Nicolae privind constatarea deținerii sale în Penitenciarul nr. 16 Pruncul în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, or, la caz nu se constată încălcări esențiale ale dreptului condamnatului privind condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 16 Pruncul, iar la acest capitol condamnatul nu a invocat careva obiecții ce ar da posibilitate instanței de recurs de a constata contrariul acestei soluții.

Concomitent, Colegiul penal este solidar cu prima instanță că autoritatea pîrîtă nu a dat răspuns la învinuirea privind condiții igienice și sanitare rele, mucegai pe pereți și pod, persistența în celule a insectelor dăunătoare, lumină slabă, tratament medical degradant, în raportul depus făcând referire la niște date generale, din conținutul cărora nu poate fi reținut un răspuns concret la problemele ridicate în plângere.

Astfel, reieșind din situația descrisă în raportul prezentat de instituția penitenciară, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în celule

supraaglomerate, în care sunt condiții igienice și sanitare rele, față de condamnat nu au fost respectate pe perioada de detenție.

Condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 18 Brănești sânt integral confirmate prin raportul privind vizita preventivă în ***** a Avocatului Poporului (Ombudsmanul) din 31.07.2019 și prin raportul Consiliului pentru prevenirea torturii (CPT) din 11.02.2020 privind vizita de monitorizare la Penitenciarul nr.18 cu referire la condițiile de detenție, unde s-au reținut condiții precare de detenție, și anume suprapopularea penitenciarului, condiții deplorabile din boxa pentru refuzul de hrană și lipsa personalului medical specializat în instituția penitenciară.

Drept consecință, Colegiul penal va respinge alegațiile recurentului potrivit cărora pe perioada detenției sale în Penitenciarul nr. 18 Brănești condamnatul Spatarel Nicolae nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, or, la analiza condițiilor de cazare a deținutului urmează a se reține prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

În acest context, instanța de recurs statuează că Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește că articolul 3 din Convenție obligă statul să se asigure ca orice persoană să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, care să n-o supună suferinței sau durerilor de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că, având în vedere cerințele practice ale închisorii, sănătatea și bunăstarea deținutului să fie asigurate în mod adecvat *(Kudla, citată mai sus, §§ 92-94)*. La evaluarea condițiilor de detenție este necesar să se ia în considerare efectele cumulative *(Dougoz v. Grecia, nr. 40907/98, § 46, CEDO 2001-II)*.

În nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, Curtea a menționat că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62)*.

Curtea indică că, statul este obligat în ciuda problemelor logistice și financiare să organizeze sistemul său penitenciar astfel, încât să asigure deținuților respectul pentru demnitatea lor umană *(Soukhovoï v. Russia, nr. 63955/00, § 31 27 martie 2008, şi Benediktov v. Russia, nr. 106/02, § 37, din 10 mai 2007)*.

Astfel, instanța de recurs apreciază că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 18 Brănești au depășit

nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

La fel, instanța de recurs reține că deși de către instituția penitenciară au fost invocate un șir de argumente privind condițiile de detenție potrivit standardelor stabilite, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe.

În această parte instanța de fond a apreciat critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe veridice, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța de judecată s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect și pe declarațiile condamnatului.

În acest context, instanța de recurs nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, conduc la concluzia că alegațiile din cererea pendintă sunt justificate.

În susținerea celor expuse, Colegiul penal notează dispoziția art.473^4 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căreia la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu.

În acest sens CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, **nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios:** atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(a se vedea în acest sens cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).*

La acest capitol, Colegiul penal reține că în conformitate cu art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților

fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În temeiul prevederilor art. 473[2] alin. (3) Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Astfel, instanța de fond a constatat că Spatarel Nicolae s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 18 Brănești o perioadă cumulativă de 426 zile.

Prin urmare, având în vedere că s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, instanța de fond corect a considerat necesar, oportun şi rezonabil de a reduce 42 zile pentru perioada de 420 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 18 Brănești, cu calcularea a unei zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Distinct, Colegiul penal constată că prima instanță în mod neîntemeiat și eronat a dispus acordarea lui Spatarel Nicolae pentru perioada rămasă de 6 zile, care nu poate fi redusă în condițiile art. 473[4] alin. (4) Cod de procedură penală, compensarea acestora în valoare bănească în mărime de 300 lei, adică câte o unitate convențională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, în condițiile art. 473[4] alin.(5) Cod de procedură penală.

În fortificarea acestui deziderat, Colegiul penal menționează că potrivit art. 473[2] alin. (3) și (4) Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. **În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei** sau perioada încălcării condițiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul **poate solicita despăgubire în valoare bănească**.

Conform art. 473[4] alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de

judecată **poate rotunji în favoarea condamnatului** termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Alin. (5) al aceluiași articol stipulează că, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, **iar în privința perioadei rămase**, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

În atare circumstanțe, Colegiul penal statuează că mecanismul compensator prevăzut la art. 473^4 alin. (5) Cod de procedură penală este aplicabil situației de stingere a executării pedepsei prin prisma art. 275 alin. (1) lit. a) Cod de executare, iar în cazul neexecutării integrale a pedepsei închisorii, instanțele de judecată urmează să facă uz de dispozițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală prin dispunerea rotunjirii pedepsei în favoarea condamnatului, fie dispunerea lăsării în continuare a perioadei respective în termenul de executare a pedepsei. Or, Legiuitorul RM prin adoptarea mecanismului compensator nu a urmărit instituirea la examinare a fiecărei plângeri contrare art. 3 CEDO, *pentru perioada care nu poate fi împărțită la 10 zile de detenție,* compensarea bănească a persoanelor aflate în custodia statului, or, chestiunea dată în asigurarea interesului public urmează a fi tratată în mod distinct, adică ***de a fi lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei***, cu ulterioara lor examinare în procedură separată în ordinea art. 473^2 Cod de procedură penală.

Subsecvent, instanța de recurs ține să evidențieze și faptul că acordarea despăgubirilor în sumă bănească pentru perioada care nu poate fi redusă se efectuează la cererea condamnatului, și nu *ex oficio* de către instanța de judecată.

În atare împrejurări, instanța de recurs reține **a fi pripită** soluția instanței de fond privind compensarea în valoare bănească în beneficiul condamnatului Spatarel Nicolae a sumei de bani în mărime de 300 lei pentru perioada de 6 zile (*care nu au putut fi împărțite la 10),* în situația în care instanța nu și-a motivat efectiv soluția referitor la esența art. 473^4 alin.(5) Cod de procedură penală, care s-a dovedit a fi una eronată, reieșind din datele raportului prezentat de administrația Penitenciarului nr. 18 Brănești, ce nu poate fi acceptată, impunându-se astfel returnarea cauzei la rejudecare în această parte în prima instanță, în alt complet de judecată.

Or, soluția judecătorului de instrucție *<u>în această parte</u>* este defectuos motivată, constituind în mod evident temei pentru recurs prevăzut la art. 444 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, fapt pentru ce chestiunea dată constituie temei de a remite cauza la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată,

în vederea înlăturării neconcordanțelor menționate prin examinarea și aprecierea justă a aspectelor de fapt și de drept ale prezentei cauze și emiterea în acest sens a unei hotărâri legale, întemeiate și motivate în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Distinct de cele menționate supra, instanţa de recurs ajunge la concluzia că eroarea admisă la examinarea plângerii condamnatului Spatarel Nicolae nu poate fi corectată în instanța de recurs, împrejurare ce impune casarea parțială a încheierii atacate, cu trimiterea cauzei la rejudecare în această parte în instanţa de fond, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de judecată urmează să ţină cont de cele enunțate mai sus, să verifice circumstanțele necesare pentru examinarea plângerii depuse şi în dependență de cele stabilite să adopte o hotărâre legală şi întemeiată.

Subsecvent, Colegiul penal apreciază conținutul recursului condamnatului Spatarel Nicolae ca fiind o expunere formală a dezacordului cu soluția adoptată pe caz, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce în opinia instanței de recurs nu poate servi drept temei pentru casarea sau modificarea soluției adoptate de către instanța ierarhic inferioară în partea constatării deținerii în condiții de detenție contrare art. 3 CEDO și cea de reducere a termenului pedepsei.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct. 1) lit. a) și pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul condamnatului Spatarel Nicolae declarat împotriva încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 emise în privința lui Spatarel Nicolae se respinge ca nefondat.

Recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești Ion Florea declarat împotriva încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 11 martie 2024 emise în privința lui Spatarel Nicolae se admite din alte motive decât cele invocate, cu casarea parțială a încheierii contestate în latura acordării condamnatului Spatarel Nicolae a despăgubirilor în temeiul art. 473^4 alin. (5) Cod de procedură penală și dispunerea remiterii în partea respectivă a cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul: Ghenadie Liulca

Judecătorii: Viorel Pușcaș

Oleg Moraru